

Istungidokument

B9-0355/2020

18.11.2020

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

Türgi ebaseaduslikule tegevusele järgnenud pingete kasvu kohta Varoshas ja tungiva vajaduse kohta alustada uuesti läbirääkimisi (2020/2844(RSP))

Giorgos Georgiou
fraktsiooni GUE/NGL nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon Türgi ebaseaduslikule tegevusele järgnenud pingete kasvu kohta Varoshas ja tungiva vajaduse kohta alustada uuesti läbirääkimisi (2020/2844(RSP))

Euroopa Parlament,

- tuletades meelde Küprose kahe kogukonna juhtide vahel 1979. aastal sõlmitud kõrgetasemelist kokkulepet,
- võttes arvesse rahvusvahelise õiguse ja ÜRO põhikirja aluspõhimõtteid ning ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohaseid resolutsioone, eelkõige resolutsioone 550 (1984) ja 789 (1992),
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 9. oktoobri 2019. aasta avaldust, milles tuletatakse meelde Famagusta (Varosha) suletud osa staatuse tähtsust, nagu see on esitatud varasemates resolutsioonides, ning korratakse, et ei tohiks võtta meetmeid, mis ei ole nende resolutsioonidega kooskõlas, ning Julgeolekunõukogu 9. oktoobri 2020. aasta deklaratsiooni, milles mõistetakse hukka Türgi ühepoolne tegevus piirkonna ühe osa „avamisel“ 8. oktoobril 2020,
- võttes arvesse oma 14. veebruari 2012. aasta deklaratsiooni Famagusta suletud osa tagastamise kohta selle seaduslikele elanikele¹,
- võttes arvesse petitsioonikomisjoni 17. juuli 2008. aasta raportit 25.–28. novembril 2007. aastal toimunud teabekogumisvisiidi kohta Küprosele seoses petitsiooniga nr 733/2004 ning petitsioonikomisjoni 21. novembri 2018. aasta raportit 7.–8. mail 2018. aastal toimunud järelemisiooni kohta ja selles esitatud soovitusi,
- võttes arvesse oma 23. septembri 2008. aasta resolutsiooni petitsioonikomisjoni 2007. aasta arutelude kohta², oma 22. aprilli 2009. aasta resolutsiooni petitsioonikomisjoni 2008. aasta arutelude kohta³ ja 13. veebruari 2019. aasta resolutsiooni petitsioonikomisjoni 2018. aasta arutelude tulemuste kohta⁴,
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone, mis käsitlevad komisjoni arenguaruandeid Türgi kohta, eelkõige viimast, 13. märtsi 2019. aasta resolutsiooni⁵, milles kutsutakse Türgit üles andma Famagusta suletud osa üle ÜRO-le kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 550 ja hoiduma tegevusest, mis muudab ebaseaduslike asunduste poliitika kaudu saare demograafilist tasakaalu,
- võttes arvesse oma hiljutist, 17. septembri 2020. aasta resolutsiooni Euroopa Ülemkogu erakorralise tippkohtumise ettevalmistamise kohta, mille keskmes on olukorra ohtlik

¹ ELT C 249 E, 30.8.2013, lk 22.

² ELT C 8 E, 15.1.2010, lk 41.

³ ELT C 184 E, 8.7.2010, lk 12.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0114.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0200.

teravnemine ja Türgi roll Vahemere idaosas⁶, milles rõhutatakse, et uusi sanktsioone võimaldab vältida üksnes dialoog, lojaalne koostöö ja konkreetsed edusammud kohapeal,

- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 1. oktoobri 2020. aasta järeldusi, milles rõhutatakse, et EL kavatseb täielikult järgida ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 550 (1984) ja 789 (1992),
 - võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja asjakohaseid avaldusi ning eelkõige tema 13. oktoobri 2020. aasta avaldust, milles ta väljendas ELi muret Ankara otsuse pärast jätkata alates 8. oktoobrist 2020 Varosha rannikuäärse piirkonna „avamist“,
 - võttes arvesse ÜRO peasekretäri avaldust pärast 2019. aasta novembris Berliinis toimunud kohtumist kahe juhiga ja tema hiljutist avalikku teadet valmisolekust teha uusi jõupingutusi läbirääkimiste jätkamiseks, tingimusel et need on sisulised, ning tema otsust saata käesoleva kuu lõpuks oma erisaadik Jane Holl Lute saarele ettevalmistavateks kohtumisteks,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et Türgi väed tungisid 1974. aasta augustis Küprose Vabariigis asuvasse Famagusta linna ja see on sellest ajast saadik ebaseaduslikult okupeeritud;
 - B. arvestades, et osa Famagusta linnast suleti ning see jäi tühjaks ja Türgi sõjaväe vahetu kontrolli alla;
 - C. arvestades, et ÜRO on seisukohal, et vastutus Varoshas *status quo* säilitamise eest lasub Türgil, kes on seetõttu vastutav ka kõigi püüete eest muuta ala staatust, rikkudes 1979. aasta kõrgetasemelist kokkulepet ning asjaomaseid ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 550 (1984) ja 789 (1992);
 - D. arvestades, et ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 550 (1984) nimetatakse vastuvõetamatuks katseid asustada Varosha mis tahes osa inimestega, kes ei ole selle elanikud, ja nõutakse ala üleandmist ÜRO haldusse, ning Julgeolekunõukogu resolutsioonis 789 (1992) nõutakse resolutsiooni 550 (1984) täitmist silmas pidades tungivalt, et usaldust suurendava meetmena tuleb Varosha anda ÜRO Küprose rahuvalvejõudude kontrolli alla;
 - E. arvestades, et Famagusta suletud osa tagastamine selle seaduslikele elanikele hõlbustaks pingutusi Küprose probleemi terviklikuks lahendamiseks;
 - F. arvestades, et Türgi on praeguse Küprose türklaste juhi Ersin Tatari toetusel alustanud Varosha ühe osa „avamist“, rikkudes varasemaid lepinguid ja ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohaseid resolutsioone;
 - G. arvestades, et Türgi on teatanud, et jätkab Varoshas ühepoolselt mitmesuguste

⁶ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0230.

projektidega, ning ähvardab piirkonda selle ebaseaduslikuks asustamiseks ette valmistada;

- H. arvestades, et Türgi presidendi Erdoğan'i visiit Küprose okupeeritud alale koos paremäärmusliku Rahvusliku Liikumise Partei (MHP) juhi Devlet Bahçeliga nõu pikniku pidamiseks Varoshas 15. novembril on äärmiselt provokatiivne ning on tekitanud tugevaid reaktsioone ka Küprose türklaste seas;
- I. arvestades, et suur hulk Küprose türklasi on vastuseks Ankara ja hr Tatari mahhinatsioonidele alustanud kampaaniat loosungi all „#No picnic over pain“ („#Ei piinapiknikule!“);
- J. arvestades, et kõigil varasematel läbirääkimistel, sealhulgas viimasel Küprose-teemalisel konverentsil 2017. aastal Crans Montanas, lisati Famagusta suletud osa piirkondade hulka, mis tuleb tagastada Küprose kreeka administratsioonile pärast Küprose probleemi terviklikku lahendamist kahest piirkonnast ja kahest kogukonnast koosneva föderatsiooni kokkuleppe alusel;
1. mõistab hukka Türgi ühepoolse ebaseadusliku tegevuse Famagusta suletud osa osaliseks „avamiseks“ ja hoiatab Varosha *status quo* igasuguse muutmise eest ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone rikkudes;
 2. mõistab hukka provokatiivse Varosha-visitide ajal Türgi presidendi tehtud ässitavad avaldused, mis ühemõtteliselt paljastasid Ankara tegevuskava suletud linna ebaseaduslikuks asustamiseks, ja tema selge toetuse Küprose lõplikule kaheks jagamisele;
 3. nõuab tungivalt, et Türgi valitsus järgiks ÜRO Julgeolekunõukogu hiljutist üleskutset, muudaks selle otsuse ära ja hoiduks kõigist ühepoolsetest sammudest, mis võiksid pingeid saarel veelgi suurendada;
 4. kutsub Türgit üles järgima oma tegevuses ÜRO Julgeolekunõukogu eelnimetatud resolutsioone, ELi otsuseid ning Euroopa Parlamendi resolutsioone ja tema raportites toodud soovitusi;
 5. väljendab sügavat muret selle pärast, et Varosha provokatiivne ja ebaseaduslik „avamine“ võib olla osa Türgi pikaajalisest kavast muuta piirkonna kinnisvaraomandi staatust ning sellega kahandada väljavaateid elanike Varoshasse tagasipöördumiseks vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu asjaomastele resolutsioonidele või Küprose probleemi tervikliku lahenduse kohaselt;
 6. nõuab tungivalt, et Türgi ei teeks teoks oma ähvardust asustada Varoshasse inimesi, kes ei ole selle seaduslikud elanikud, ning toonitab, et nõuda seaduslikelt elanikelt oma kodudesse tagasipöördumist sõjaväelise okupatsiooni tingimustes oleks äärmuslik provokatsioon, see oleks vastuvõetamatu ja vastuolus asjaomaste ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega;
 7. rõhutab, et vastaspoole mis tahes uue sündinud fakti ette seadmine õõnestab Küprose probleemile tervikliku lahenduse leidmise väljavaateid, kuna see halvendab kohapealset olukorda, süvendab saare lõhenemist ja kinnistab Küprose lõplikku kaheks jagamist;

8. taunib asjaolu, et üha kasvav pingete õhutamise halvendab väljavaateid alustada taas sisulisi läbirääkimisi Küprose probleemile tervikliku lahenduse leidmiseks; rõhutab, et ÜRO egiidi all peetavad otsekõnelused on endiselt ainuke võimalus jõuda lahenduseni, mis taasühendaks saare ja selle rahva ning tooks muu hulgas kaasa Küprose ja Türgi vaheliste suhete normaliseerimise, paremad väljavaated Küprose ja Türgi vahelise majandusvööndi piiritlemiseks ning ELi ja Türgi suhete tugevdamise;
9. kinnitab veel kord oma toetust läbirääkimiste võimalikult kiirele taasalustamisele Küprose probleemile tervikliku lahenduse leidmiseks, mille aluseks oleks kokkulepe luua kahest kogukonnast ja kahest tsoonist koosnev föderatsioon, mis oleks rahvusvahelisel tasandil üks juriidiline isik, millel oleks ühtne suveräänsus ja üks kodakondsus ja mille kaks kogukonda oleksid poliitiliselt võrdsed, nagu on määratletud asjakohastes ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides, kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja ELi õigustikuga ning austades põhimõtteid, millel liit rajaneb;
10. tuletab meelde ÜRO peasekretäri üleskutset taasalustada läbirääkimisi sealt, kus need 2017. aastal Crans-Montanas katkesid, ehk siis tuginedes kahe juhi 2014. aasta ühisdeklaratsioonile, 30. juuni 2017. aasta kuuepunktilisele raamistikule ja konverentsi lõpuks saavutatud seisukohtade lähenemisele, ning nõuab, et Türgi pühenduks konkreetsetele eesmärgile;
11. nõuab tungivalt, et ELi institutsioonid ja ametiisikud kooskõlastaksid oma tegevust Euroopa Parlamendiga, kui nad püüavad veenda Türgit lõpetama ebaseaduslikku tegevust Varoahas ning hoiduma ühepoolsetest sammudest, millega jätkuvalt rikutakse Küprose Vabariigi suveräänsust ja suveräänseid õigusi või püütakse luua uusi sündinud tõsiasi, mis on mereõigusega vastuolus ja mis kahjustavad Küprose taasühinemist kokkulepitud põhimõtete alusel; nõuab tungivalt, et nad edendaksid positiivseid koostööväljavaateid;
12. toonitab ELi valmisolekut läbirääkimisi aktiivselt toetada ning muu hulgas määrata nende taasalustamise korral ÜRO heade teenete missiooni oma esindaja;
13. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜRO-le ja Türgile, tagades ühtlasi resolutsiooni tõlkimise türgi keelde.